

Nr 115.

Ankom till Riksdagens kansli den 16 maj 1911 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af förra kornettsbostället Oppeby nr 1 med Ellmuratorp i Södermanlands län.

(1:a Afd.)

I en till Riksdagen den 21 april 1911 aflåten, till jordbruksutskottets förberedande handläggning hänvisad proposition, nr 213, har Kungl. Maj:t under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva, att, sedan förra kornettsbostället Oppeby nr 1 med Ellmuratorp om 1 $\frac{1}{4}$ mantal i Helgesta socken af Södermanlands län blifvit i hufvudsaklig öfverensstämmelse med i statsrådsprotokollet intaget förslag fördeladt i fem lotter, betecknade med litt. A, B, C, D och E, berörda ägotlotter må hvar för sig eller, därest lotten litt. E icke finner köpare, sistnämnda lott i förening med lotten litt. B å offentlig auktion under de i kungl. brefvet den 29 maj 1874 omförmälda villkor till den högstbjudande försäljas med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1912 samt med förbehåll, att å ägotlotterna befintliga, kronan ej tillhöriga hus ej ingå i försäljningarna äfvensom att köparen af från bostället försåldt virke äger att afverka och afforsla detsamma under därom stadgad tid.

Till berörda statsrådsprotokoll har departementschefen i detta ärende anfört följande:

»Vid år 1908 å förra kornettsbostället 1 mantal Oppeby nr 1 med $\frac{1}{4}$ mantal Ellmuratorp nr 1 i Helgesta socken af Södermanlands län hällen uppskattning för förnyad utarrendering från den 14 mars 1911

af nämnda egendom, som lämnar mer än 600 kronor i årligt arrende, hafva uppskattningsmännen väckt förslag om styckning och försäljning af egendomen i fem särskilda delar.

Med anledning häraf har domänstyrelsen underställt det väckta förslaget Kungl. Maj:ts nådiga pröfning och därvid öfverlämnat instrumentet öfver berörda uppskattning, en af förste landtmätaren Herl. Rob. Linder år 1907 öfver egendomen upprättad karta med beskrifning, innefattande jämväl ett af t. f. förste landtmätaren K. Grubbström år 1908 uppgjort styckningsförslag, samt öfriga till ärendet hörande handlingar.

Af handlingarna inhämtas, bland annat, följande.

Egendomen, som är belägen vid sjön Båfven intill allmänna bygdevägen mellan Flen och Sparreholm 1 nymil från Sparreholms järnvägsstation och 1,9 nymil från Flens järnvägsstation, har sina ägor mycket spridda, åtskilda genom grannars och i synnerhet genom till hemmanet Oppeby Nedergård hörande mark, hvarigenom egendomens skötsel i hög grad försvåras, och innehåller en areal af tillhoppa 190 hektar 46,7 ar.

Till egendomen höra dels det såsom särskildt arrende brukade Ellmoratorp dels ytterligare ett torp, benämndt Nysäter, hvars ägor nu brukas till hufvudgården, dels ock en invid torpet Nysäter befintlig lägenhet, som nu bebos af skomakaren Axel Lindström och hans hustru och är försedd med dem tillhöriga stuga och uthus.

Egendomens åbyggnader, bestående af vid Oppeby boningshus, bod, källare, bryggshus, ladugårdsbyggnad med flera uthus, vid Ellmoratorp boningshus, bod, källare, ladugård och loge med flera uthus samt vid torpet boningshus och ladugård med loge, äro i allmänhet äldre och försvarligt underhållna samt något så när tillräckliga, ehuru föga tidsenliga. Egendomens taxeringsvärde är 29,000 kronor.

Uppskattningsmännen, som ansett, att egendomen särskildt väl lämpade sig för styckning äfvensom att, i händelse af förnyad utarrendering af egendomen, samtliga dess boningshus måste ombyggas, hafva föreslagit egendomens styckning och försäljning i fem närmare angifna med litt. A, B, C, D och E betecknade lotter.

I sammanhang härmed hafva uppskattningsmännen föreslagit, att lägenheten litt. D, eller den af Lindström bebodda lägenheten, skulle hembjudas dess innehafvare till inlösen äfvensom att, därest litt. E ej kunde säljas för sig, berörda lott borde utbjudas tillsammans med litt. B.

I ärendet hörd har öfverjägmästaren i distriktet framhållit, att egendomen ej kunde i sin helhet eller till någon del för skogsväsendets ändamål användas.

Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i länet har meddelat att, sedan innehafvaren af ofvanberörda lägenheten litt. D erhållit föreläggande att inkomma med förklaring, huruvida han önskade förvärfva lägenheten, han icke inom förelagd tid låtit sig afhöra; och har Kungl. Maj:ts befallningshafvande vidare anfört, att Kungl. Maj:ts befallningshafvande lika med uppskattningsmännen ansåge egendomen i följd af ägornas spridda läge lämpligen böra uppdelas och försäljas, men att Kungl. Maj:ts befallningshafvande funnit det uppgjorda styckningsförslaget böra i vissa närmare angifna afseenden jämkas.

Med anledning af hvad Kungl. Maj:ts befallningshafvande sålunda anfört har domänstyrelsen sedermera låtit vederbörande landtmätare å kartan utmärka de föreslagna försäljningslotterna med iakttagande af de utaf Kungl. Maj:ts befallningshafvande föreslagna jämkningarna samt uträkna dessa lotters arealer äfvensom från domänintendenten och vederbörande jägmästare infordrat uppgifter till ledning för bedömandet af lotternas försäljningsvärden. Enligt den sålunda vunna utredningen skulle försäljningslotternas arealer och försäljningspris utgöra:

Litt. A (Ellmoratorp) ägofigurerna nr 132—177 samt delar af nr 178 och 180 om tillhoppa 51 hektar 39,5 ar, däraf 46,7 ar tomt, 19 hektar 29 ar åker, 7,2 ar äng, 30 hektar 95,8 ar afrösningsjord och 60,8 ar impediment; saluvärde 17,800 kronor, däraf för ståndskog 6,600 kronor;

Litt. B (hufvudgården) ägofigurerna nr 1—89, 131 och 183—187 samt delar af nr 178, 180 och 182 om tillhoppa 110 hektar 14 ar, däraf 75,1 ar tomt, 20 hektar 7,6 ar åker och trädgård, 7 hektar 54,5 ar äng, 80 hektar 49,3 ar afrösningsjord och 1 hektar 27,5 ar väg; saluvärde 28,300 kronor, däraf för ståndskog 15,800 kronor;

Litt. C (torpet Nysäter) ägofigurerna nr 100—130 och 181 om tillhoppa 12 hektar 54,1 ar, däraf 15,4 ar tomt, 3 hektar 52 ar åker, 8 hektar 42,2 ar afrösningsjord och 44,5 ar väg; saluvärde 3,950 kronor, däraf för ståndskog 2,000 kronor;

Litt. D (lägenheten Nysäter) ägofigurerna nr 90—99 och del af nr 178 om tillhoppa 3 hektar 49,6 ar, däraf 13 ar tomt, 83,1 ar åker och 2 hektar 53,5 ar afrösningsjord; saluvärde 1,140 kronor, däraf för ståndskog 570 kronor; samt

Litt. E (Ladängsskiftet) ägofigurerna nr 188—216 om tillhoppa 12 hektar 89,5 ar, däraf 5 hektar 67,6 ar åker, 15,5 ar äng, 6 hektar 98 ar afrösningsjord och 8,4 ar impediment; saluvärde 3,000 kronor, däraf för ståndskog 375 kronor.

Domänstyrelsen har uti den underdåniga skrifvelse, hvarmed handlingarna i ärendet öfverlämnats, anfört bland annat, att sedan domänstyrelsen från generallandtmäterikontoret inhämtat, att de två fastigheter, hvaraf bostället bestode, eller 1 mantal Oppeby nr 1 och $\frac{1}{4}$ mantal Ellmoratorp nr 1 icke blifvit genom skiftesförrättning utbrutna från hvarandra, domänstyrelsen, vid det förhållande att, då fastigheterna tillhörde en och samma ägare, laga skifte icke torde kunna å dem ägarum, hos kammarkollegium hemställt, att fastigheterna måtte i jordeboken sammanföras och där upptagas såsom ett hemman. I anledning häraf hade kollegium den 13 oktober 1910 förordnat, att ifrågasvarande två kronohemman skulle i jordeboken sammanföras och förty däri upptagas såsom ett hemman under benämning Oppeby nr 1 med Ellmoratorp om $1\frac{1}{4}$ mantal.

Domänstyrelsen har vidare upplyst, att å bostället för närvarande påginge afverkning af skog, som försåts att afföras från bostället före den 14 mars 1913; värdet af den sålunda försålda skogen inginge emellertid icke i ofvan omtalade saluvärden å de ifrågasatta försäljningslotterna. För egen del hemställde domänstyrelsen, att samtliga försäljningslotterna måtte med ofvan angifna arealer afyttras å offentlig auktion.

Jag ber slutligen att få meddela att bostället numera blifvit genom domänstyrelsens försorg utarrenderadt på ytterligare ett år eller således till den 14 mars 1912.»

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förvarande proposition.

Stockholm den 16 maj 1911.

På jordbruksutskottets vägnar:

THEODOR ODELBERG.